



Avlsframgangen per år på sau øker

Forfatter

Thor Blichfeldt, Norsk Sau og Geit

Sammendrag

Avlsframgangen innen den enkelte rasen er beregnet med utgangspunkt i alle granskede prøveværer født 2000-2007. Framgangen per år var stabil perioden fram til 2005, men har økt de siste to årene.

Publisert

2009

Referanse

Sau og Geit, nr 1/2009, 22-23

Utskriftsdato

07.02.2023 www.fag.nsg.no

Avlsframgangen øker

Avlsarbeidet på sau går så det suser, og framgangen er større enn noen gang før. Vi bør gi en skikkelig honnør til alle medlemmene av væreringene som legger ned en stor innsats til felleskapets beste!

Hver gang vi beregner indekser, får alle dyr i Sauekontrollen nye tall for avlsverdien. Forskjellen mellom årgangene forteller oss om det går riktig vei, og med hvilken fart. Endring i O-indeksen til værene i ringene gir oss en god indikasjon på om vi jobber godt og skaper avlsmessig framgang som så kan spres ut til alle saueholderne.

Økt framgang i væreringene

O-indeksnivået til de avkomsgranska værene i væreringene født 2000 til 2007 er presentert i 3 figurer, én for hver av rasene; NKS, spælsau og sjeviot.

Vi ser at NKS hadde en jevn

utvikling fra 2000 til 2005. Hvis vi trekker en rett linje gjennom disse årlige gjennomsnittene, ser vi at prøvewærene som ble født i 2006 var en god del bedre enn forventet, og dette gjelder i enda større grad for værene født i 2007. Linja går gjennom ca. 118, men resultatet ble 124,5 i O-indeks. Avlsframgangen innen NKS er nå nesten dobbelt så stor per år som den var for noen få år siden. Også spælsau og sjeviot har hatt økning i avlsframgangen.

Min forklaring på den økte framgangen er:

- Økt bruk av semin
- Bedre eliteparinger
- Bedre utvalg av værer til gransking

Ikke alt går like mye oppover

O-indeksen er samleindeksen for de 6 delindeksene som inngår i avlsarbeidet. Delindeksene for NKS-værene er vist i to figurer, en for slaktelamegenskapene og en for søyeegenskapene.

Vi har hatt en god framgang for egenskapene slaktevekt (tilvekst fra fødsel til slakt) og slakteklasse. Men framgangen for fettgruppe, altså redusert fettmengde på slaktet, har vært beskjeden. De siste to årene har det imidlertid gått framover, for da

har vi lagt økt vekt på fett i samleindeksen som vi selekterer etter.

Søyeegenskapene viser framgang for lammetall. Vi har redusert vekta på lammetall i samleindeksen både i 2007 og 2008 for å redusere framgangen, men det er for tidlig å se noen effekt av dette enda.

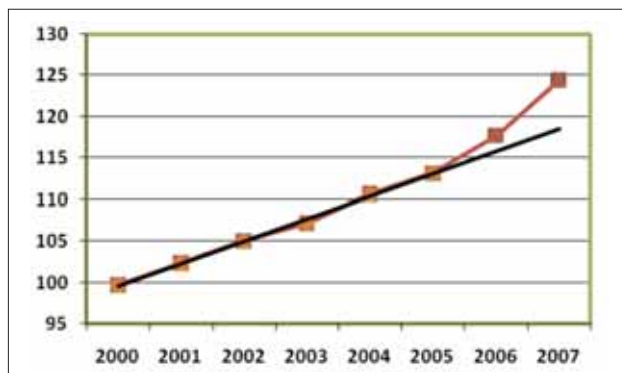
Morsevneindeksene forteller om moras genetiske evne til å gi lamma et godt miljø, slik at lamma vokser fort. Vi har fra og med 2008 to morsevneindekser, «morsevne vår» og «morsevne slakt». Morsevne vår er basert på vårvekta til lammet, mens morsevne slakt er basert på slaktevekta. Morsevneindeksen vi hadde tidligere var basert på høstvekta. I praksis er det ingen forskjell mellom den gamle morsevneindeksen og den nye morsevne slakt.

Morsevne slakt viser en positiv utvikling i perioden. Men det er ingen framgang i morsevne om våren, altså i søyas mjølkeevne. Det håper vi å få om noen år, etter at vi i år for første gang hadde med delindeksen morsevne vår i samleindeksen.

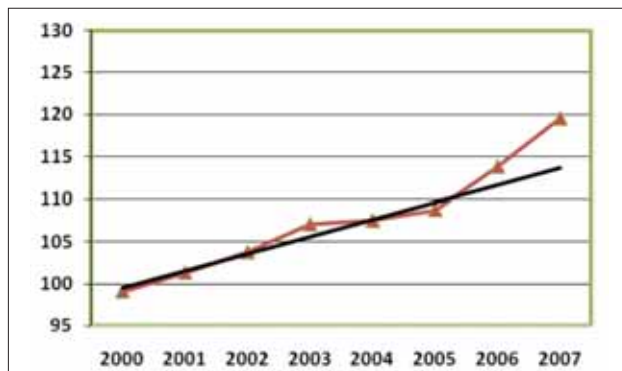
Framgang i faktiske tall

Vi uttrykker vanligvis framgangen som indekstall. Men det er jo framgangen i form av økt lammetall, økt tilvekst og bedre klassifisering som gir inntekter, ikke framgangen i indeksenheter.

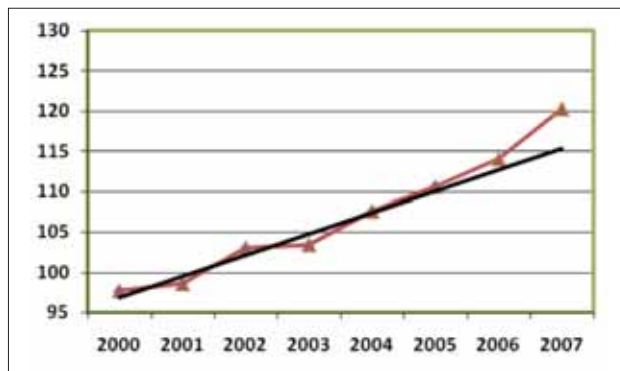
Framgangen per år for de 6 del-egenskapene hos NKS, spælsau og sjeviot er vist i *tabell 1*. Hovedtrenden er at NKS har den største framgangen, så følger spæl og til slutt kommer



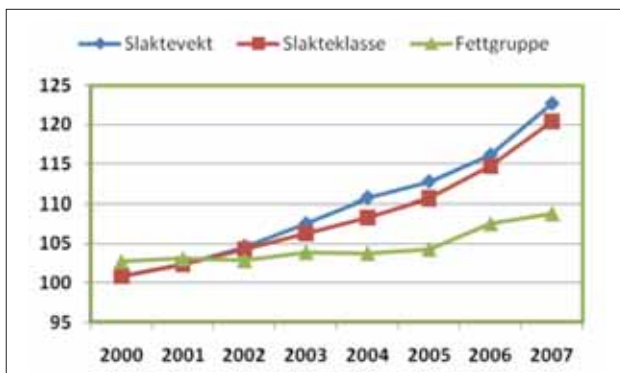
NKS ringværer: O-indeks per årgang



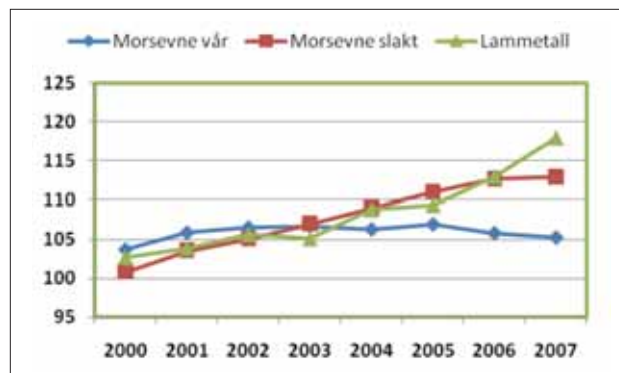
Spæl ringværer: O-indeksen per årgang



Sjeviot ringværer: O-indeksen per årgang



NKS: Utvikling i slaktelamegenskapene



NKS: Utvikling i søyeegenskapene

sjeviot. Dette er som forventet, tatt i betraktning den store forskjellen det er i populasjonsstørrelse i de tre rasene.

Tallene for avlsframgangen er små, og vi merker ikke så lett resultatet fra år til år. Men sammenligner vi dagens sau med den vi hadde for 5 år siden, så er det betydelig genetisk framgang.

Slaktevekta på NKS skal for eksempel ha økt med 1,2 kg på 5 år. Dette ser vi ikke igjen på slaktestatistikken, for der er det stor variasjon mellom årene og liten framgang å spore. Det er to forklaringer på dette. Vi tar ikke ut framgangen i økt tilvekst i form av tyngre slakt, men i form av yngre slakt. Alderen på lamma ved slakting er betydelig redusert i perioden. Og så klarer vi ikke å gi lamma tiltrekkelig god føring til at de får brukt sitt genetiske potensial for tilvekst, da utmarksbeitet som regel blir for snaut på ettersommeren.

Slakteklassen har økt med nesten 1 klasse i løpet av de siste 5 årene, og dette ser vi igjen på slaktestatistikken i fullt monn.

Lammetallet øker også, med 0,15 totalt fødte lam i løpet av de siste 5 årene. Økningen i Sauekontrollen er enda større, så her har miljøforbedringene gitt betydelige bidrag, i tillegg til avlsframgangen.

Morsevnen viser liten og ingen genetisk framgang. Her har vi en jobb å gjøre!

Endringer framover

Vi har nå i mange år arbeidet etter en avlsmodell som gir god mulighet for framgang for slaktelamegenskapene, men med langt mindre seleksjonstrykk på søyeegenskapene. Produsentene ønsker seg mer holdbare søyer, med

bedre morsinstinkt, mer mjølk og mindre mastitt. Skal vi få framgang for slike egenskaper, kan vi ikke ta det viktigste utvalget av eliteværene *før* de har en eneste datter i produksjon.

Utfordringen framover blir å få til en avlsmodell der det blir påsatt nok døtre etter prøveværene. Så må vi vente til disse kommer i produksjon før vi foretar hovedutvalget av elite-

værer som vi går videre med. Dermed blir værene stående på vent en sesong. Det gir økte kostnader og økt generasjonsintervall - to elementer som reduserer gevinsten ved den økte framgangen for søyeegenskapene.

Thor Blichfeldt
tb@nsg.no

Tabell 1. Avlsmessig framgang per år fra 2002 til 2007

Egenskap	NKS	Spæl	Sjeviot
Slaktevekt, kg	0,236	0,153	0,112
Slakteklasse	0,167	0,112	0,087
Fettgruppe	-0,042	0,023	0,012
Morsevne vår, kg	-0,007	0,006	0,045
Morsevne slakt, kg	0,046	0,013	0,040
Lammetall, totalfødte	0,031	0,009	0,013